

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 167. Vtrum in Angelis sit amor, seu dilectio, tum naturalis, tum
electiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

lem, & irascibilem appetitus sensitui, sed ad voluntatem. Hæc doctrina desumpta est ex Sancto Thoma hoc art. 4. quæst. 59. in resp. ad 1.2. & 3.

QVÆSTIO CLXVII.

Utrum in Angelis sit amor, seu dilectio, tum naturalis, tum electiua?

S. Tho. q. 60. art. 1. & 2.

1. **P**rimò videtur in Angelis non esse amor, seu dilectio naturalis. Dilectio enim, naturalis non est libera, sed necessaria, & qui necessario diligit, potius agitur, quam agat; sed voluntas Angeli est libera, ac proinde amat non necessario, sed liberè, ac diligendo, potius agit, quam agitur: ergo.

2. Secundò si aliqua dilectio Angelorum esset necessaria, vel esset necessaria quoad exercitium, vel quoad specificationem; neutrum dici potest; ergo.

3. Tertiò videtur in Angelis non dari dilectio electiua. Nam omnis cognitio Angelica vel est naturalis, vel infusa, ac proinde supernaturalis: ergo omnis dilectio Angelica vel est naturalis, vel supernaturalis, & infusa: ergo in Angelis non datur dilectio electiua, quæ non sit supernaturalis.

4. Respondeo amorem, siue dilectionem naturalem posse sumi dupliciter. Primò dilectio naturalis, quæ vocatur etiam appetitus innatus, dicitur inclinatio ad suum bonum, & non ex cognitione eius, qui habet talem inclinationem. In hoc sensu dici potest, quod inclinatio, quæ grauius inclinatur ad centrum, est dilectio naturalis centri. Secundò dilectio naturalis dicitur appetitus elicitus, quo quis ex cognitione diligit, & amat aliquod bonum necessario, & cum determinatione ad illud amandum.

5. Hoc supposito, dicendum primò: in Angelis datur dilectio naturalis primo modo, hoc est inclinatio innata ad suum bonum, non supponens cognitionem, sed antecedens cognitionem. Probatur: nam Angeli prius natura, quam aliquid cognoscant, intelliguntur habere inclinationem ad habendum bonum, cognoscendi, volendi, & exercendi suos actus vitales; sed talis inclinatio, cum non supponat cognitionem, sed illam antecedit prioritate naturæ, est appetitus innatus, ac dilectio naturalis: ergo, &c. Ex opposita ratione, quia in Deo nulla est inclinatio in bonum, quæ non sit ex cognitione, sed cognitionem antecedit, nulla datur inclinatio, vel appetitus purè innatus, ut dixi supra agens de diuina voluntate, quæst. 47. In qualibet autem creatura datur appetitus etiam purè innatus ad suum bonum.

6. Dicendum secundò cum Sancto Thoma hoc artic. 1. quæst. 60. in Angelis datur

etiam aliqua dilectio naturalis secundo modo sumpta, hoc est amor aliquis procedens ex cognitione, qua amant aliquod bonum necessario, & naturaliter, ac cum determinatione ad illud amandum.

7. Probatur: nam quæ conueniunt rebus propter rationem genericam, conueniunt omnibus, quæ sunt in tali genere: ex. gr. quia, hoc, quod est sentire, conuenit animalibus propter rationem genericam animalis, conuenit omnibus animalibus; sed hoc, quod est inclinari naturaliter, & necessario ad suum finem, conuenit rebus naturalibus propter rationem genericam naturalis, & habentis naturam: ergo omnia naturalia inclinantur naturaliter, & necessario ad suum finem: sed quæ habent naturam intellectuam, & volitiuam sunt naturalia, & habent naturam: ergo etiam quæ habent naturam intellectuam, & volitiuam inclinantur necessario, & naturaliter ad suum finem, & hæc inclinatio est quidam amor, & quædam naturalis dilectio finis: sed hæc naturalis inclinatio ad finem in vnaquaque re est secundum modum suæ naturæ: modus autem naturæ non cognoscitiua est, ut inclinetur ad finem per appetitum, & amorem purè innatum, & non ex cognitione; modus naturæ sensituiua est, ut inclinetur ad finem per appetitum, & amorem elicitum ex cognitione sensituiua: modus naturæ intellectuæ est, ut inclinetur ad finem per appetitum, & amorem elicitum ex intellectuione, qui amor est actus voluntatis: ergo natura intellectuæ, & volitiua habet aliquem amorem necessarium, & naturalem finis, qui amor est actus voluntatis.

8. Confirmatur: nam auctor naturæ vnicuique naturæ dat naturalem inclinationem ad suum finem, ex qua deinde exercet omnes suos actus, & motus: ergo etiam naturæ intellectuæ & volitiuæ dat naturalem inclinationem ad suum finem, ex qua deinde exercet omnes alios actus, & motus: sed vnicuique rei dat inclinationem secundum modum suæ naturæ; secundum autem modum naturæ intellectuæ, & volitiuæ est, ut suum finem amet amore orto ex intellectuione, qui proinde sit actus voluntatis: ergo in omni natura intellectuæ, & volitiua, ac proinde etiam in Angelis, datur aliquis amor naturalis, quo naturaliter amet suum finem, & ex quo cætera amet, & velit.

9. Dicendum tertiò cum eodem Sancto Thoma artic. 2. eiusdem quæst. 60. in Angelis datur etiam aliqua dilectio electiua, ac non necessaria, sed libera.

Probatur: nam ex dictis quæst. 166. num. 6. omnia, & sola agentia intellectuæ sunt prædita libero arbitrio, quo, propositis ab intellectu pluribus eligibilibus, possunt ex amore finis, hoc est benè se habendi, eligere hoc, vel illud; sed hæc electio est amor electiuius: ergo.

10. Quæritur, quanam Angelus, vel homo

mo (eadem enim est ratio) amet amore naturali, ac necessario, & quænam amet amore electiuo, ac libero?

Dicendum cum Sancto Thoma: tum Angelus, tum homo, naturaliter, ac necessario amat suum finem vltimum, qui est bene, & beatè se habere: omnis enim Angelus, ac omnis homo naturaliter vult bene, ac beatè se habere: cetera autem amat propter hunc finem bene, & beatè se habendi. Sicut ergo natura in vnaquaque re est primum principium operandi, sic operatio naturalis est principium aliarum operationum. Probat hoc Sanctus Thomas quadam inductione, tum in intellectu, tum in voluntate. Intellectus enim hominis naturaliter cognoscit prima principia, & ex primis principiis procedit ad conclusiones, quarum scientia saltem vt plurimum acquiritur, non naturaliter, sed studio, inuentione, ac disciplina, dependenter à libera voluntate. Proportionaliter voluntas naturaliter amat finem vltimum bene se habendi: ex hoc autem amore mouetur voluntariè ad quærenda, & eligenda media, per quæ acquirat hunc finem bene, & beatè se habendi. Similiter intellectus Angelicus, vt diximus quæst. 138. num. 18. & sequent. necessario, & naturaliter cognoscit se ipsum, non nudè sumptum, sed vt ornatum speciebus, & ex hac cognitione procedit voluntariè, & liberè ad cognoscenda hæc, vel illa obiecta. Voluntas Angelica naturaliter vult bene, ac beatè se habere, & ex hoc amore procedit ad liberè volenda alia in ordine ad hunc finem: ergo constat inductione, quod in intellectu, & voluntate operatio naturalis est principium aliarum operationum, quæ fiunt ex electione, ac proinde quod naturalis dilectio est principium dilectionis electiuæ.

10. Addit Sanctus Thomas, quod voluntas Angeli amat media propter finem; at conclusionibus euidenter cognitis non assentitur propter principia, sed immediatè, & propter se. Ratio disparitatis est, quia quædam sunt bona propter se, & habent rationem finis: quædam non sunt bona propter se, sed solum in ordine ad aliud: ergo voluntas etiam Angelica aliqua debet amare non propter se, sed propter aliud. At quodlibet ens est per se cognoscibile, ac spectat ad perfectionem intellectus Angelici, vt naturalia non libera cognoscat immediatè sine discursu: ergo non cognoscit vnum naturale propter aliud. Aristoteles ergo 2. Phys. tex. 89. dicens, quod finis ita se habet respectu voluntatis, sicut principium respectu intellectus, debet intelligi solum de intellectu humano, non de Angelico, si explicetur ita, vt sicut voluntas amat medium propter finem, sic intellectus assentitur conclusioni propter principia.

11. Potest rursus quæri, quænam obiecta Angelus amet naturaliter, & necessario: & an amet illa necessario solum necessitate quoad speciem, ita vt non possit odisse, sed pos-

sit non amare, an etiam necessitate quoad exercitium, ita vt non possit non exercere actum amandi?

Respondeo, quod in tract. de actibus humanis, quæst. 18. examinauimus, vtum voluntas habeat libertatem specificationis, seu contrarietatis, vel contradictionis, seu exercitij circa purum bonum, & purum malum, circa felicitatem, & miseriam, & circa bona particularia. Et quia doctrina ibi tradita desumitur ex natura voluntatis vt sic, ac proinde conuenit voluntati, tum Angelicæ, tum humanæ, nihil hic debemus addere.

12. Ad 1. distinguo minorem: voluntas Angeli est libera quo ad suos actus, ita vt non sit simul naturalis quo ad aliquos actus, nego: est libera ita, vt sit simul naturalis quo ad aliquos actus, ac respectu eorum potius agatur, quam agat, concedo; & nego consequentiam. Sicut homo est rationalis ex sua differentia, ita vt ex suo genere sit etiam sensituius, ideoque non solum potest exercere operationes discurrendi, per quas differt ab alijs animalibus, sed etiam operationes sentiendi, in quibus conuenit cum alijs animalibus, sic voluntas Angeli ita ex sua ratione specifica est libera, vt ex ratione generica sit naturalis, ideoque non solum potest exercere volitiones, seu dilectiones liberas, & electiuas, sed etiam naturales, ac necessarias, per quas potius agitur à Deo auctore naturæ, quam agat. Porro quodlibet creatum, cum accipiat à Deo naturam, habet etiam aliquam naturalem operationem, per quam potius agatur ab alio, quam agat. Solus Deus etiam si seipsum naturaliter, ac non liberè, sed necessario amet, tamen etiam dum necessario amat, ita agit, vt nullo modo agatur ab alio, cum illum ipsum amorem necessarium adæquatè habeat à se ipso, non autem ab vlllo distincto à se.

13. Ad 2. Ex dictis num. 10. in quæst. 18. de Actibus humanis explicatum est, quænam obiecta voluntas tum Angelica, tum humana amet necessario necessitate quoad specificationem, seu contrarietatis, vel necessitate quoad exercitium, siue contradictionis.

14. Ad 3. transeat antecedens, & distinguo consequens: ergo omnis dilectio Angelica, vel est naturalis, prout naturale opponitur supernaturali, vel est supernaturalis, concedo: vel est naturalis, prout naturale opponitur libero, & electiuo, vel supernaturalis, nego consequentiam. Naturale potest sumi vel prout opponitur supernaturali, vel prout opponitur libero, & electiuo. Si naturale sumatur, prout opponitur supernaturali, omnis dilectio Angelica vel est naturalis, vel est supernaturalis. At si naturale sumatur, prout opponitur libero, & electiuo, non omnis dilectio Angelica vel est naturalis, vel supernaturalis, sed vltra dilectionem naturalem, ac necessariam datur dilectio non supernaturalis electiuæ, & libera. At omnis cognitio Ange-

lica.

lica est vel naturalis, vel supernaturalis, quia cognitio Angelica non potest esse immediate libera: licet quia potest esse libera mediate, etiam aliqua cognitio Angelica potest aliquo pacto dici non naturalis, sed libera, vt explicatum est aum.9.

QVÆSTIO CLXVIII.

Utrum Angelus dilectione naturali, vel electiua diligat se ipsum, & alium Angelum, sicut se ipsum.

S. Tho. quæst. 60. artic. 1.

1. **P**rimò videtur Angelus non diligere se ipsum dilectione naturali: si enim dilectio, qua Angelus diligit se ipsum, esset Angelo naturalis, esset etiam ipsi necessaria, saltem quo ad speciem, ac proinde non posset Angelus odisse se ipsum: sed potest se ipsum Angelus odisse, ac de facto demones se ipsos odio habent, ac vellent non esse, & se ipsos destruere, si possent: ergo.

2. Secundò videtur Angelus non posse diligere se ipsum dilectione electiua. Dilectio enim electiua debet esse libera: sed Angelus non est liber ad se ipsum diligendum, vel non diligendum: ergo.

3. Tertiò videtur Angelus non diligere alium Angelum dilectione naturali. Dilectio enim naturalis est necessaria, ac versatur circa finem; sed vnus Angelus non est finis alterius, & præterea vnus Angelus non necessariò amat alterum, sed potest illum odisse, ac de facto demones oderunt beatos Angelos: ergo.

4. Quartò videtur Angelus non diligere alium, sicut se ipsum. Qui enim diligit alterum minus, quam se, non diligit alterum, sicut se ipsum; sed vnus Angelus amore etiam ordinato diligit alium Angelum minus, quam se: ergo.

5. Respondeo, quod aliquid amatur tantum id, cui volumus bonum, quia bonum ipsius est: & hoc dicitur amari vt finis cui, & amore amicitiae, quo amore possunt amari sola entia intellectualia: aliquid autem amatur, tantum bonum, quod volumus alteri, & hoc dicitur amari amore concupiscentiae: ex gr. dum aliquis vult sibi ipsi felicitatem, sapientiam, diuitias, amat se ipsum vt finem cui, & amore amicitiae; felicitatem, sapientiam, diuitias, &c. amat amore concupiscentiae. Ex ijs, quæ amantur amore concupiscentiae, quædam sunt per se bona illi, cui amantur, eo pacto, quo felicitas, sapientia, &c. sunt per se bona homini, vel Angelo, & hæc dicuntur amari vt finis qui: quædam non sunt per se bona illi, cui amantur, sed solum sunt vtilia ad consequendum aliud bonum, & hæc dicuntur amari vt media, eo pacto, quo ægrotus amat medicinam amaram vt medium

ad recuperandam sanitatem, quæ est per se bona.

6. Hoc supposito, dicendum primò, quod vnusquisque, siue Angelus, siue homo amat se ipsum vt finem cui, siue amore amicitiae, tum naturali, & necessariò saltem quo ad specificationem, tum libero, & electiua.

Probat: nam vnusquisque tum homo, tum angelus vult sibi suum bonum, & suam perfectionem, ac quædam bona desiderat, cum illis caret, ac de ijs bonis gaudet, cum ea habet, odit verò contraria mala, ac de ijs dolet: sed velle sibi bonum, & nolle malum, est se ipsum amare vt finem cui, & amore amicitiae; ergo etiam angelus se ipsum amat amore amicitiae. Confirmatur: nam cum res etià cognitione carentes inclinentur ad suum bonum, & perfectionem, illamque appetant appetitu innato, à fortiori quæ prædita, sunt cognitione, & intellectu suum bonum, appetunt appetitu elicitu voluntatis; sed tam homo, quam angelus quædam bona vult sibi naturaliter, ac necessariò, vt cum vult esse felix, ac bene, & beatè se habere; quædam, vult sibi liberè, & ex electione, vt cum Lucifer peccando voluit esse similis Altissimo, & seu velit sibi bona naturaliter, ac necessariò, seu velit liberè, & ex electione, amat se ipsum amore amicitiae, & vt finem cui: ergo tum homo tum angelus amat se ipsum tum amore naturali, ac necessariò, tum amore libero, & electiua.

7. Dices: Sanctus Dionysius cap. 4. de diuinis nominibus dicit, quod amor est virtus vnitiva, & concretiva; sed vnitio, & concretio est duorum, qui per vnionem fiunt vnum: ergo sicut nemo potest vniri sibi ipsi, sic nemo potest amare se ipsum. Confirmatur primò: nam amicitia est ad alterum, ac proinde nemo potest esse amicus sibi ipsi; ergo nemo potest se ipsum amare amore amicitiae. Confirmatur secundò: nam amor est quidam motus, quo amans mouetur ad rem amatam; sed nemo potest moueri ad se ipsum: ergo.

8. Respondeo, distingo maiorem: amor primus, & supponens perfectam vnitatem, amantis cum amato, est vnitio, & concretio. nego: amor secundus, & non supponens perfectam vnitatem amantis cum amato est vnitio, & concretio, concedo maiorem; concedo minorem; & distingo eodem pacto consequens. Ex Arist. 9. Ethic. cap. 8. *amicabilia, quæ sunt ad alterum, veniunt ex amicabilibus, quæ sunt ad se ipsum*, ideoque prius homo, vel angelus amat se ipsum, quia est vnus sibi ipsi, deinde amat alterum, sicut se ipsum, & per amorem vnitur illi, & fit vnum cum illo: & quia vnusquisque magis est vnus sibi ipsi, quam alteri, ideo magis amat se ipsum, quam alterum. Proportionaliter prima amicitia est ad se ipsum, ex eaque deriuatur amicitia, quæ est ad alterum. Amor autem, & cognitio sunt motus quidam intentionalis, & sicut potest aliquis per cognitionem reflectere supra se ipsum, & sic moueri intentionaliter ad se ipsum, sic potest per